

Ulla Kujala
Telefon 08-508 28 154, 076-122 81 54
ulla.kujala@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

SLUTRAPPORTER FRÅN EN TILLSYNSKAMPANJ MED KEMIKALIEFÖRTECKNINGAR SAMT TVÅ KAMPANJER OM BILVÅRDSANLÄGGNINGARS MILJÖARBETE

Förslag till beslut:

1. Godkänna förvaltningens anmälan av slutrapporterna
2. Överlämna rapporterna till Stockholm Vatten AB, branschorganisationer och till de verksamhetsutövare som ingått i kampanjerna.

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Bakgrund

Förvaltningen har i högre utsträckning än tidigare organiserat tillsynsarbetet i kampanjform. Inom en kampanj granskas hur en urvald grupp av verksamheter hanterar vissa miljöfrågor och hur detta arbete kan förbättras.

Det finns flera fördelar med detta arbets sätt. Bland annat kan kampanjen planeras i detalj, genomföras relativt samlat och sedan följas upp och utvärderas. Den rapport som görs delges både nämnden, verksamhetsutövare och branschorganisationer. Detta koncept har visat sig vara ett effektivt sätt att påverka verksamheter till ett bättre miljöarbete. Avrapporteringarna ger också nämnden en bättre inblick i tillsynen.

I detta tjänsteutlåtande presenteras slutrapporter från tre tillsynskampanjer, en kemikaliekampanj riktad mot verksamheter med betydande kemikaliehantering samt två kampanjer där arbetet med angelägna miljöfrågor inom bilvården har granskats. Rapporterna finns som bilagor till detta tjänsteutlåtande.

KEMIKALIEFÖRTECKNINGAR

Användningen av en rad kemiska ämnen med särskilt farliga egenskaper ska upphöra helt, s.k. utfasningsämnen. Enligt den EU-gemensamma kemikalielagstiftningen REACH (ett system för registrering, bedömning och godkännande av kemikalier) kommer användningen av flera sådana ämnen att kräva tillstånd. En annan kategori kemiska ämnen som kräver uppmärksamhet är s.k. riskminskningsämnen. De är ämnen vars farliga egenskaper föranleder rätt hantering. EU har också antagit ett ramdirektiv för vattenarbete som tar upp 33 prioriterade ämnen. Av dessa är 11 utpekade som prioriterade farliga ämnen för vilka utsläpp och spill ska upphöra.

För att öka kunskaperna om de kemikalier som används i olika verksamheter och för att få en samlad bild över användningen av farliga ämnen har en särskild kampanj genomförts för att ta fram kemikalieförteckningar hos betydande kemikalieanvändare i staden. Kemikalieförteckningar har begärts in för granskning från totalt 91 verksamheter inom olika branscher.

Av en kemikalieförteckning ska framgå vilka miljö- och hälsoskadliga kemikalier som hanteras inom verksamheten och vilka inneboende egenskaper dessa kemikalier har. Alla tillstånds- och anmälningspliktiga företag ska, enligt förordning 1998:901 om verksamhetsutövers egenkontroll, ha en sådan förteckning och den ska kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

BILVÅRDSANLÄGGNINGAR

Det finns cirka 600 verksamheter inom bilvården i Stockholm. De flesta av dessa verksamheter är små och får sällan tillsynsbesök.

Tungmetallerna, som ofta har sitt ursprung i de kemikalier som hanteras inom branschen, har visat sig innebära en stor belastning på framförallt reningsverken i Stockholm. Spillvatten från en biltvätt innehåller ofta mer än tio gånger så höga tungmetallhalter som ett genomsnittligt hushållspillvatten, t.ex. kadmium, zink, nickel och krom. Dessa giftiga utsläpp och det stora antalet små bilvårdsanläggningar i staden gör att det finns anledning att se över dessa verksamheter.

De senaste åren har förvaltningen kampanjvis gått igenom olika geografiska områden och besökt de flesta bilvårdsanläggningar inom dessa områden. Fokus i kampanjerna har varit på verksamheternas egenkontroll, hantering av kemikalier och farligt avfall samt hur denna hantering kan förbättras så att utsläppen från bilvården ska minska.

Tidigare har tillsynskampanjer inom bilvården genomförts på Södermalm och i Ulvsunda industriområde. Dessa kampanjer har avrapporterats tidigare till nämnden. Nu har ytterligare två kampanjer, i Vasastaden och på Kungsholmen, genomförts och avrapporteras här.

Förvaltningens synpunkter

KEMIKALIEFÖRTECKNINGAR

Av Miljö- och hälsoutredning 2006 framgår att flera miljöfarliga ämnen (persistenta bioackumulerande, cancerframkallande, arvsmassepåverkande, fortplantningsstörande, hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande) redan finns i höga koncentrationer och betydande mängder i stadens ekosystem. För att begränsa miljö- och hälsopåverkan från den yrkesmässiga kemikaliehanteringen bedömer förvaltningen det nödvändigt att verksamheterna får ökade kunskaper om miljöfarliga ämnen i kemikalier och tar fram strategier för utfasning och riskminskning av sådana ämnen.

En sammanställning av de insamlade kemikalieförteckningarna visar att totalt över 800 olika kemiska ämnen används av de verksamheter som deltog i kampanjen. Av dessa har hittills 53 klassats som potentiella utfasningsämnen och 70 som riskminskningsämnen.

Andelen verksamheter som har en kemikalieförteckning på ämnesnivå har genom kampanjen ökat från knappt 20 % före kampanjen till över 90 %. Förvaltningen bedömer att arbetet med förteckningarna har medfört att verksamheternas kunskaper om de kemiska produkter som används i den egna verksamheten har ökat väsentligt. Framförallt har kunskapen om utfasnings- och riskminskningsämnena ökat, både hos verksamheterna och hos förvaltningen. Verksamheterna har genom kampanjen också fått en bekräftelse på att de är på god väg med sitt kemikaliearbete i och med att så gott som alla verksamheter som deltagit i kampanjen numera har en förteckning som uppfyller de lägsta krav som enligt förvaltningen kan ställas på kemikalieförteckningar.

Förvaltningen anser att man genom kampanjen har lagt en viktig gemensam grund för verksamheternas och förvaltningens fortsatta arbete med utfasnings- och riskminskningsämnena. Förvaltningen kommer att följa upp kampanjen under år 2007 med fokus på diskussioner om hur de farligaste ämnena om möjligt kan bytas ut mot mindre farliga.

BILVÅRDSANLÄGGNINGAR I VASASTADEN

Rapporten är en sammanställning av en tillsynskampanj som genomfördes under 2004 och 2005. Totalt besöktes cirka fyrtio mindre bilvårdsanläggningar i stadsdelen Vasastan.

Informationsmaterial skickades ut i förväg och de inspektioner som gjordes var förbokade. Checklistor användes för att säkerställa att alla anläggningar inspekterades på liknande sätt. Under själva inspektionsrundorna inkluderades sedan en del anläggningar som visade sig ligga i närheten.

De brister som framkom vid inspektionerna har följts upp på olika sätt. I vissa fall har det varit tillräckligt att kompletterande uppgifter skickats in till förvaltningen medan det i andra fall har behövts en ny inspektion.

Kampanjen visade att det fanns brister i hanteringen av kemikalier och farligt avfall.

BILVÅRDSANLÄGGNINGAR PÅ KUNGSHOLMEN

Rapporten redovisar en mindre tillsynskampanj som genomförts på Kungsholmen under våren 2007. Totalt besöktes ett tiotal mindre bilvårdsanläggningar.

Precis som i tidigare redovisade tillsynskampanjer riktade mot mindre bilvårdsanläggningar skickades informationsmaterial ut i förväg. Checklistor användes för att säkerställa att alla anläggningar inspekterades på liknande sätt.

Under den här kampanjen testades en ny typ av checklistor som utformats så att resultatet av tillsynskampanjen ska bli lättare att sammanfatta i rapportform.

Även denna kampanj visade att hantering av kemikalier och farligt avfall brister i många fall.

SLUTSATSER AV BILVÅRDSKAMPANJERNA

Kampanjerna har visat att kemikalier och farligt avfall ofta hanteras fel vilket tyder på brister i egenkontrollen. Bristerna i hanteringen kan leda till förorenade vattenutsläpp. En slutsats från de nu avrapporterade bilvårdskampanjerna, och tidigare liknande kampanjer, är att arbete med utbildning och kunskapsspridning om egenkontroll är viktigt för att kunna minska miljöbelastningen från små verksamheter. Miljöförvaltningen planerar att genomföra en tillsynskampanj per år inom bilvårdsbranschen.

Slut

Bilagor

- Bilaga 1 ”Kemikalieförteckningar. Vägen till det kloka valet”, tillsynskampanj 2006
dnr 2006-005680-206
- Bilaga 2 ”Bilvårdsanläggningar i Vasastan”, tillsynskampanj 2004-2005, dnr 2007-
002711-206
- Bilaga 3 ”Bilvårdsanläggningar på Kungsholmen”, tillsynskampanj 2006-2007, dnr
2007-002712-206